

Kinološka zveza Slovenije
Komisija za izobraževanje

SEMINAR ZA KINOLOŠKI KADER

Ljubljana, 16.01.2010

sestavila:
Katja Skulj, dr.vet.med.
Mednarodna FCI/IRO sodnica za delo reševalnih psov

KAZALO

1. PREVENTIVNA CEPLJENJA
2. NALEZLJIVE BOLEZNI
 - steklina
 - pasja kuga
 - kužni hepatitis
 - leptospiroza
 - parvoviroza
 - kužni kašelj
3. ZAJEDALCI
 - zunanji
 - notranji
4. BOLEZNI KI JIH PRENAŠAJO KLOPI
 - Borelioza
 - Erlihioza
5. SPOLNI CIKLUS PSICE, BREJOST
6. KASTRACIJA, STERILIZACIJA
7. PRVA VETERINARSKA POMOČ (je v skripti)

1. PREVENTIVNA CEPLJENJA

A) STEKLINA

Po zakonu je cepljenje proti steklini obvezno za vse pse, ki so dopolnili tri mesece. Cepljenje je potrebno ponoviti na tak razmik, kot ga navaja proizvajalec cepiva.

B) PASJA KUGA, LEPTOSPIROZA, PARVOVIROZA, KUŽNI HEPATITIS

Obstaja kombinirana polivalentna vakcine. Cepljenje s takim cepivom zaščiti psa proti vseh zgoraj navedenim boleznim.

Program cepljenja:

Starost	cepljenja
7 tednov	KPHLKu
10 tednov	KPHLKu
13 tednov	S
16 tednov	KPHLKu
Vsako leto	KPHLKu + S

K - pasja kuga

P - parvoviroza

H - kužni hepatitis (nalezljivo vnetje jeter)

L - leptospiroza

Ku - kužni kašelj

2. NALEZLJIVE BOLEZNI

Steklina

- povzročitelj te smrtno nevarne bolezni je virus, ki se zadržuje se predvsem v živčnem tkivu, slinskih žlezah in bezgavkah
- prenaša se s slino, ki jo okužena žival ob ugrizu pusti na koži. V neugodnem okolju se virus hitro uniči
- bolezen je nevarna za vse toplokrvne živali in človeka
- inkubacijska doba (to je čas od okužbe do izbruha bolezni) je lahko od 7 dni pa do 2 meseca
- poznamo več oblik, najbolj pogosta je tipična oblika, ki poteka v treh fazah. V prvi fazi so psi potrti, neješčji, se skrivajo in ne odzivajo. V drugi fazi postane pes razdražljiv, agresiven, brez razloga napada živali in ljudi, žre neužitne predmete, značilen znak pa je močno slinjenje. Temu sledi paraliza mišic, najprej na glavi, tako da pes ne more jesti in piti, postopoma ohromijo tudi ostale mišice in žival pogine
- navadno pes ne preživi več kot 10 dni

Pasja kuga

- povzročitelj je virus. Prenaša se z izdihanim zrakom. Največja možnost okužbe je na krajih, kjer se zbira večje število psov (zavetišča, razstave, tekmovanja, ...). Virus uniči toplota, izsuševanje, čistilna sredstva, razkužila, ...
- bolezen je nevarna za necepljene pse vseh starosti. Vendar najpogosteje obolevajo mladi psi do 1 leta starosti
- inkubacijska doba (to je čas od okužbe do izbruha bolezni) je 14 do 18 dni
- znaki bolezni so zelo različni, odvisni so od starosti in odpornosti živali
- splošni znaki so: potrtost, neješčnost, depresija, dehidracija in povišana telesna temperatura. Lahko pa virus prizadene dihala (kihanje, pljučnica), prebavila (bruhanje, driska), oči in živčni sistem (kroženje živali, krči)
- bolezen je ozdravljiva, če jo pravočasno odkrijemo in pričnemo zdraviti, razen pri mladih živalih, ki že kažejo znake prizadetosti živčnega sistema
- psi, ki prebolijo pasjo kugo, so doživljenjsko odporni.

Parvoviroza

- povzročitelj je virus. Prenaša se z iztrebki. Virus je zelo odporen, v okolici lahko preživi več let. Virus uničijo določena razkužila
- bolezen je nevarna za necepljene pse vseh starosti
- Inkubacijska doba je 5 - 10 dni
- znaki so bruhanje, krvava driska, apatičnost. Pri mladih necepljenih lahko pride do nenadnega pogina
- psu dajemo podporno terapijo - infuzija, sredstva proti driski in bruhanju, vitamini, antibiotiki (za preprečevanje naknadnih bakterijskih okužb).

Kužni hepatitis (kužno vnetje jeter)

- povzročitelj je virus. Prenaša se z telesnimi izločki (npr. urin, iztrebki, slina...).
- Visoka temperatura in vodna para virus uničita
- bolezen je redka, nevarna pa je za mlade, necepljene pse
- inkubacijska doba je 4 do 7 dni
- znaki bolezni so: povišana telesna temperatura, apatičnost, krvava driska, bolečine v trebuhu lahko se pojavi tudi bruhanje
- ko bolezen napreduje, se zaradi okvare jeter pojavijo živčni znaki
- zdravila za virusne bolezni ni
- psu dajemo podporno terapijo - infuzija, sredstva proti driski, vitamini, antibiotiki (za preprečevanje naknadnih bakterijskih okužb)

Leptospiroza

- povzročitelj je bakterija
- prenaša se z urinom, bakterijo uniči daljša izpostavljenost visoki temperaturi ali sončni svetlobi
- bolezen je zoonoza kar pomeni, da lahko zbolijo tudi ljudje, če pridejo v stik z urinom (oziroma z urinom onesnaženo vodo) okužene živali
- bolezen je nevarna za vse pse, ne glede na starost, cepljenje psa zaščiti samo proti dvema podvrstama bakterije, ker pa je podvrst več, lahko izjemoma zbolijo tudi cepljeni psi, kar je zelo redko
- inkubacijska doba je 5 - 14 dni
- znaki so povišana telesna temperatura, bruhanje, krvava driska, apatičnost in dehidracija
- z napredovanjem bolezni, bakterija napade jetra (zlatenica) in ledvica
- leptospirozo zdravimo z antibiotiki in podporno terapijo.

Kužni kašelj psov

- kužni kašelj je mešana okužba z več virusi in bakterijo. Prenaša se z izdihanim oz. izkašljanim zrakom. Psi so kužni, kar pomeni da bolezen lahko prenesejo na druge pse, še 1 teden po prenehanju kašljanja
- bolezen je nevarna za vse pse, ne glede na starost. Glede na to, da kužni kašelj povzroča več povzročiteljev, lahko zbolijo tudi cepljeni psi (ponavadi v milejši obliki)
- inkubacijska doba je 1 teden (lahko 4 do 10 dni)
- znaki so suh, dražeč kašelj, ki se pojavlja v prvi treh dneh ponavadi ponoči. Pes lahko zaradi napenjanja na kašelj celo izbruha nekaj penaste bele slin, če pa ima poln želodec lahko tudi hrano. Prvi trije dnevi oz. predvsem noči so najhujši. Potem se kašelj pojavlja ob fizičnem naporu ali ko se pes razburi, vendar ponavadi ne bruha več. To traja še 4-10 dni
- zdravljenje: bolezen ponavadi sama mine v 1 do 2 tednih. Ker pa je pri večini psov kašelj zelo dražeč in izčrpajoč, dajemo podporno terapijo - zdravila za blažitev kašlja, antibiotiki (za preprečevanje naknadnih bakterijskih okužb)
- v času ko pes kašlja, ne sme imeti fizičnih naporov. V prvih treh dneh naj bodo tudi obroki manjši, saj pes če ima poln želodec ob napadu kašlja lahko izbruha vsebino želodca. Hrana mora biti kvaliteta, predvsem moramo poskrbeti za zadostno oskrbo z vitamini Sprehodi naj bodo kratki za opravljanje potrebe. Na normalno fizično aktivnost lahko preidete, 1 teden po tistem, ko je pes ne kašlja več

Stik z drugimi psi: Pes naj nima kontaktov z drugimi psi, vsaj še 1 teden po prenehanju kašljanja, saj jih lahko okuži. Predvsem je nevaren tesni kontakt, ko pride do izmenjave slin (pitje iz iste posode, igranje z istimi igračkami, pa tudi vožnja v istem avtu ni priporočljiva

3. ZAJEDALCI

ZUNANJI ZAJEDALCI (BOLHE, KLOPI, GARJE, GLIVICE)

Bolhe

- so zajedavci, ki živijo na koži oziroma med dlako, veliki 1-2 mm
- razvojne oblike (jajčece, ličinka in buba) se zadržujejo v okolju, kjer žival živi
- odrasle bolhe prebivajo na psu, kjer se hranijo s krvjo. Bolh na psu razen ob večji invaziji ne vidimo, opazimo pa drobne črne rjave pikice - boljše iztrebke
- samice izleže 15-30 jajčec na dan, ki padejo s psa na tla tam, kjer se pes najpogosteje zadržuje. Nova generacija se ob ugodnih pogojih razvije v 2 - 3 tednih. Ob neugodnih pogojih pa se razvoj bolhe lahko podaljša tudi na 6 mesecev. Odrasla bolha lahko brez hrane preživi dolgo, vendar le v vlažnem okolju. Na psu ali mački pa lahko preživi nekaj mesecev
- nekateri psi so občutljivi na boljši pik (na snovi v boljši slini) in zaradi praskanja in grizenja pride do vnetji kože. Tudi če pes ni občutljiv, ga lezenje in pikanje bolh zelo vznemirja. Ena bolha lahko piči tudi več desetkrat na dan
- proti bolham moramo vedno delovati sistemsko. To pomeni uničevanje vseh razvojnih oblik . Za uničevanje jajčec oziroma ličink dajemo psu posebne tablete, ki vsebuje snov, ki bolho sterilizira, kar v tem primeru pomeni, da bolha leže sterilna jajčeca, iz katerih se ne razvijejo odrasle bolhe. Za uničevanje odraslih bolh po lahko uporabljamo ovratnice, insekticidni šampon, puder, spray ali kapljice, ki jih stisnemo na kožo na vratu. Najbolj učinkovito je kopanje in sredstva s podaljšanim delovanjem. Ne smemo pa pozabiti na okolje v katerem pes živi oziroma se zadržuje, saj se tam nahajajo jajčeca, ličinke in bube. Oprati moramo vse prevleke za ležišče, njegove brisače, dobro je, če jih pred pranjem namočimo v insekticidni raztopini. Posesati moramo stanovanje (hišo) in avto - najboljše z globinskim, parnim sesalcem. Vrečko iz sesalca neškodljivo odstranimo ali sežgemo. Potem moramo poškopiti stanovanje in avto z insekticidom za okolico. Po 14 dneh dezinfekcijo okolice ponovimo
- bolhe so vmesni gostitelji najpogostejše pasje trakulje, zaradi česar je temeljito odpravljanje bolh še toliko bolj pomembno

Klopi

- so nevarni zajedavci, ker prenašajo povzročitelje nevarnih bolezni kot so: borelioza, erlihioza, babezioza (piroplazmoza) in še nekatere redke bolezni
- prebivajo v grmičevju in visoki travi. Celoten razvojni krog klopa traja 3 leta. Samica spomladi izleže nekaj tisoč jajčec. Klopa najdemo na psu samo v času hranjenja, to je 3-4 tedne v njegovem življenju
- če vidimo na psu klopa, ga moramo takoj odstraniti, zato obstajajo posebne pincete, s katerimi lahko odstranimo celega klopa in preprečimo, da bi glava klopa ostala v koži psa
- najboljša preventiva je, da psa pregledujemo še na sprehodu in odstranimo klope, ki še lezejo po dlaki. Najkasneje pa moramo pregledati psa, ko pridemo s sprehoda, kajti klop pol ure išče ugodno mesto, kjer so bo prisel

- zelo pomembno je, da klopa odstranimo najkasneje v 24 urah po tistem ko se je »zavrtal« v kožo, saj šele takrat prične izločati zgoraj omenjene povzročitelje bolezni
- za zaščito psa pred klopi uporabljamo insekticidno ovratnico, spray ali kapljice, ki jih stisnemo na kožo na vratu. Za boljšo zaščito lahko psa pred odhodom v gozd še poškrpimo z repelentom v obliki spraya - to so sredstva, ki klope odganjajo

Garje

Demodex

- garjavec živi v dlačnih mešičkih, lahko pa tudi v žlezah lojnicah
- garje so v majhnem številu normalen prebivalec kože zdravih psov in mačk ter ne povzročajo težav. Ob padcu odpornosti in pri občutljivih živalih (mladi psi) se lahko prekomerno razmnoži in povzroči hude težave na koži. Bolezen poteka v dveh oblikah lokalizirani in generalizirani
- lokalizirana oblika se pogosteje pojavlja pri mladičih (do starosti 1 leta). Spremembe se najpogosteje pojavijo na glavi (okoli oči in smrčka) in se od tu širijo na okončine. Na teh mestih dlaka izpada, koža je lahko temnejše barve, spremembe pa praviloma niso srbeče
- generalizirana oblika prizadene večjo površino telesa. Na brezdlčnih mestih se pojavi prhljaj, na začetku je koža rdeče barve, kasneje pa potemni. Zaradi naknadne okužbe z bakterijami se lahko pojavi srbež

Sarcoptes scabiei

- odrasle garje živijo v vrhnji plasti kože. Samica »vrta« kanale v koži, v katere leže jajčeca
- razvojne oblike (ličinke in nimfe) prav tako bivajo v kanalih. Vse razvojne oblike se prehranjujejo s kožnimi celicami. Razvojni krog od jajčeca do odrasle garje traja 17 do 21 dni. Brez gostitelja ne morejo preživeti dlje kot nekaj dni, saj so občutljive na izsuševanje
- za prenos (okužbo) garij je potreben direkten kontakt med psi. Pes se lahko okuži tudi ob stiku z garjavo lisico (lovski psi)
- spremembe se najprej pojavijo po prsah, komolcih, stegnih, konicah uhljev, okoli oči in na smrčku. Najprej opazimo okrogle rdeče lise, dlaka na teh mestih izpada. Psa spremenjena mesta močno srbi. Zaradi stalnega praskanja se koža zadebeli in poškoduje, pogosto pride do naknadnih infekcij z bakterijami

Glivično obolenje kože - Mikrosporija

- je glivično obolenje na koži in dlaki, ki ga povzroča *Microsporum canis*
- glivica najpogosteje prizadene mačke, redkeje pse
- obolenje je zelo nalezljivo in je zoonoza, kar pomeni, da lahko zbolijo tudi ljudje. Še posebno občutljivi so otroci in ženske
- bolezen je precej nevarna, ker se hitro širi z medsebojnim kontaktom med živalmi oziroma med živalmi in ljudmi. Prenaša se tudi s človeka na človeka, lahko pa tudi s človeka na žival. Človek se okuži tudi če pride v stik s tkanino na kateri je ležala bolna žival
- glivica napada roževinasti sloj kože in dlačni mešiček. Iz okuženega mesta se širi v zdravo kožo, kar pomeni, da se na koži pojavijo spremembe velike približno za kovanec, rdeče barve, dlaka izgleda kot odlomljena, koža se lušči. Spremembe se lahko pojavijo kjerkoli na telesu, najpogosteje pa na okončinah in na glavi. Obolela mesta na koži ponavadi za živali niso srbeča
- mikrosporijo ugotavljamo s posebno ultravioleto svetilko (Woodovo svetliko) in gojiščno preiskavo v laboratoriju
- bolezen se zatira po zakonu. Zdravljenje je precej dolgotrajno (kopeli, mazila, tablete). Pri močno napredovani bolezni, pa se moramo žal, večkrat odločiti za uspavanje (evtanazijo) živali

NOTRANJI ZAJEDALCI (GLISTE, TRAKULJE)

Gliste

- najbolj razširjeni so askaridi. Gliste so bele barve, dolge 5 - 12 cm, podobne »špagetom«
- odrasle gliste izločajo jajčeca, ki pridejo z iztrebki živali v okolje (zelenice, parki, dvorišča, vrtovi, luže...)
- ljudje (predvsem otroci), ki so v tesnem stiku s psi ali mačkami, lahko ob neprimerni higieni rok lahko zaužijejo jajčeca askaridov. Pri ljudeh se ne razvije odrasla glista, ampak ena izmed razvojnih oblik obmiruje v različnih organih
- pri mladi živali, ki zaužije jajčece se preko več razvojnih oblik (v zapletenem razvojnem krogu v različnih notranjih organih) v črevesju razvijejo odrasle gliste.
- pri odraslih živalih, ki zaužijejo jajčeca, pa ena izmed razvojnih oblik obstane neaktivna v različnih organih. Pri samcih je ta razvojna oblika nenevarna, pri samicah pa se po 42. dnevu brejosti preko krvnih žil prenese v zarodke
- gliste opazimo jih v iztrebkih živali, če ima žival veliko glist jih lahko tudi izbruha. Ob močni invaziji z glistami se lahko pojavi napet trebuh, neješčnost, bolečine v trebuhu, lahko pa tudi zastrupitev z iztrebki glist (toksini-strupi)-živčni krči in pogin
- za odpravljanje glist imamo na voljo več preparatov, v obliki tablet, paste, sirupa, injekcij, kapljic za na kožo, ipd. Samici, ki jo bomo parili, damo tablete pred paritvijo. Mladičem dajemo prvič pasto pri 2 tednih potem pri 4 tednih in 6 tednih ter pred prvim cepljenjem-pri 8 tednih. Vedno moramo istočasno tudi psici odpravljati zajedavce
- vsaki živali ne glede na starost moramo odpraviti notranje zajedavce pred cepljenjem, lahko preventivno ali pa po predhodni preiskavi blata

Trakulja

- najbolj razširjena trakulja pri psih in mačkah je *Diplidium caninum*
- odrasla trakulja je velika 20 - 70 cm. Izloča členke (odrivke), ki so rumenorjave barve in se premikajo. Opazimo jih v blatu ali pa se prilepijo na dlako ob zadnjični odprtini, to pa povzroča srbež okrog anusa
- žival se liže okrog zadnjične odprtine ali pa se »drsa po zadku«. Odrivki vsebujejo jajčeca in so veliki kot riževo zrno. Jajčeca v posušeni odrivkih lahko preživijo 3 do 4 mesece
- odrivki z živali padejo na tla (tam kjer se žival najpogosteje zadržuje). Jajčeca (ki so v odrivku) požre ličinka bolhe. Med preobrazbo boljše ličinke v odraslo bolho, se v njej preobrazi tudi jajčece trakulje v razvojno obliko, s katero se okuži pes ko požre bolho ali njene iztrebke
- zato je za preprečevanje okužbe psov in mačk z trakuljo izredno pomembna borba proti bolham

4. BOLEZNI KI JIH PRENAŠAJO KLOPI

Najboljša preventiva vseh spodaj naštetih bolezni je sprotno in čimprejšnje odstranjevanje klopov in uporaba sredstev, ki klope odganjajo in/ali ubijajo. Več o klopih je v 3. poglavju.

Borelioza

- boleznepovzročajabakterija *Borrelia burgdorferi*
- prenašalci klopov. Klop izločijabakterijo v telo, šele ko se nahrani. Bakterija se naseli v različnih organih, koži, sklepih, lahko tudi srčni mišici in ledvicah
- znaki bolezni, ki jih lastniki opazijo pri psih so: apatičnost-neživahnost, otožnost, pes nima apetita, šepanje, težko vstajanje
- pri pregledu v veterinarski ambulanti največkrat ugotovimo povišano telesno temperaturo, otekline na sklepih-zapestje in skočni sklep
- če lastniki spregledajo te prve znake, lahko bolezen preide v kronično obliko in se ponavlja in nikoli ni popolnoma ozdravljiva
- da lahko veterinarji potrdimo svoj sum, da je pes zbolel za Boreliozo moramo vzeti vzorec krvi, ki ga pošljemo v pristojni laboratorij, kjer s posebnim testom potrdijo bolezen.
- boleznepozdravimo z antibiotiki, ki jih pes prejema 1 mesec, če so bolečine hude dobiva pes tudi sredstva proti bolečinam. Poleg antibiotikov mora pes prejemati tudi probiotična zdravila, saj dolgotrajno jemanje antibiotikov poruši normalno črevesno mikrofloro
- po končani terapiji se naredi ponoven test

Erlihioza

- je bila v Sloveniji je bila prvič ugotovljena pri ljudeh leta 1996 in pri psih leta 1998
- povzročajabakterija *Anaplasma phagocytophilum*, ki jo prav tako prenašajoklopi
- bakterija napada bele krvničke in povzročajarazpad trombocitov-krvnih ploščic
- posledica so motnje v strjevanju krvi in slabokrvnost
- znaki so: pes je apatičen, nima apetita, ima težave pri hoji, pes lahko shujša, krvavi iz dlesni, nosu ali pa opazi lastnik krvavitve v podkožju-kot podplutbe. Pes pogosto tudi šepa
- ali je bolezen ozdravljiva je odvisno od tega v kateri fazi jo odkrijemo. Lahko preide v kronično obliko in se napadi bolezni ponavljajo
- pse pozdravimo z antibiotiki, ki jih mora dobivati 1 mesec in dodatkom probiotikov

Babezioza (Piroplazmoza)

- povzročitelj je *Babesia canis*, prenašajoklopi
- klop se mora hraniti 2-3 dni preden prenese babezio
- bakterija se naseli v rdečih krvnih celicah, imunski sistem zazna obolele celice in jih uniči, problem je ker lahko uniči tudi zdrave
- znaki so: slabost, zlatenica, vročina, rdeče obarvan urin
- 50% psov potrebuje transfuzijo
- breja samica okužbo prenese na zarodke, okužene samice naj nebi parili

- zdravimo z posebnimi antibiotiki, ki se dajo injekcijsko dvakrat, v razmiku 14 dni
- če je pes okužen a nima simptomov ga ne zdravimo, saj ima zdravilo nekaj stranskih učinkov (mišični krči, slinjenje, povišan utrip)

5. SPOLNI CIKLUS PSICE

- psica se prvič goni med 6. in 12. mesecem
- cikel ima štiri faze
- 1. proestrus: sramnica nabrekne, pojavi se prozoren izcedek, ki počasi prehaja v krvavega
traja 8 - 13 dni
- 2. estrus: ne krvavi več, začne iskati pse in jih sprejme, ovulacija (sproščanje jajčeca) nastopi 2 dan estrusa
traja 4 - 7 dni
- 3. metestrus ni zunanjih znamenj
traja 6 - 10 tednov
- 4. anestrus (mirovanje)
traja 15 tednov

- psico prvič pripuščamo med drugim in tretjim letom, to je 3. gonitev
- parimo 10 in 12 dan ali 11 in 13 dan gonitve
- če se psica ne goni izrazito, ni izcedka, lahko veterinar na podlagi mikroskopskega pregleda vaginalnega brisa oziroma z odvzemom krvi in določitvijo nivoja hormona progesterona, določi pravi dan za paritev
- če se je psica sparila in ne želimo mladičev lahko veterinar, dokler je psica v fazi estrusa, prepreči brejost s hormonskimi injekcijami; vendar ni priporočljivo saj poruši hormonsko ravnotežje. Stranski učinki hormonalne preprečitve brejosti je lahko gnojnega vnetja maternice. Če opazimo zelenkast izcedek, neprijetnega vonja ali če psica nenormalno veliko pije in je potrta, moramo takoj k veterinarju, saj lahko psica pogine

BREJOST

- povprečno traja 63 dni (od 58 do 65 dni), veterinar lahko ugotovi brejost s tipanje plodov preko trebušne stene med 25 in 28 dnevom po paritvi. Z ultrazvokom pa lahko veterinar ugotovi oz. potrdi brejost že 21 dan od paritve
- znaki kotitve:
 - 24 ur pred kotitivijo pade telesna temperatura na 37 stopinj C
 - seski nabreknejo
 - zadnjih 24 ur psica odklanja hrano
 - pojavi se sluzast prozoren izcedek
- kotitev poteka v dveh stopnjah:
 - odpiranje vratu maternice 3 - 24 ur
 - iztisenjenje plodu 6 - 12 ur
- med prvim in drugim mladičem lahko mine 2 uri, presledki med mladiči so vedno krajši
- iztisenjenje posteljice je 15 minut za mladičem ali z naslednjim mladičem
- psica ponavadi sama odstrani ovoj mladiča in pregrizne popokovino ter osuši mladiča z lizanjem, če je izčrpana ji pomagamo, psica posteljico ponavadi požre (energija, hormoni)

zapleti kotitve:

- popadki trajajo več kot uro, vrez uspeha
 - popadki so neizraziti
 - psica je skotila nekaj mladičkov, potem pa so popadki prenehali (več kot 4 ure)
temen, črn, smrdeč izcedek iz nožni
 - v teh primerih NUJNO k veterinarju
- nevarna je poporodna mrzlica - pomanjkanje kalcija zaradi produkcije mleka. Nastopi lahko prvi mesec po porodu. Znaki so: psica je nemirna, cvili, vstaja, lega, sope, mišice otrdijo in trzajo. Psico moramo takoj peljati k veterinarju

6. KASTRACIJA PSA

Zakaj

Nekateri psi lahko v puberteti postanejo zelo nesocialni. Zaradi močnega spolnega nagona so lahko agresivni do ostalih samcev in tudi do lastnika. Kastracija psa zmanjša možnost za razvoj raka na prostati.

Če naredimo primerjavo z krdelom volkov ali divjih psov ima možnost in pravico do razploda samo vodja krdela (alfa samec). Večina psov, ki živi v urbanem okolju ni plemenjakov, kar pomeni, da se nikdar v življenju ne bodo (načrtno) parili. V času gonitve psic v bližnji (in daljni) okolici pa je večina psov tako močno pod vplivom spolnim hormonov, da jim povzročajo veliko »težav«: neješčnost, tuljenje in zavijanje, potepanje, zaradi česar lahko postanejo žrtve prometnih nesreč, strelnega orožja, pri pretepih z drugimi samci pa lahko dobijo nevarne ugrizne rane. Poleg tega so lastniki psov tudi kazenski odgovorni za svoje pse, ki se prosto gibajo po okolici. S pravočasno kastracijo spolnega nagona pri psu ni več s tem te težave izginejo.

Kako poteka

Kastracija je kirurški poseg, ki poteka v splošni narkozi. Pred samim posegom mora biti žival 12 ur tešča, da ne bi prišlo med narkozo do zapletov.

Po popolnem pregledu psa (anestezist pogleda predvsem stanje srca in ožilja) in glede na starost izbere ustrezno narkotično sredstvo.

Pri kastraciji kirurg prereže mošnjo in odstrani moda, ter zašije podkožje in kožo.

Starostna meja

Starostne omejitve pri kateri lahko žival operiramo načeloma ni. Najbolj primeren čas je pri starosti približno 6 mesecev, lahko tudi pozneje. Vedeti pa moramo, da kastracija v kasnejšem starostnem obdobju lahko pomeni tudi delno ohranitev nagona.

Kako je po kastraciji

Velikih sprememb v obnašanju lastniki ne opažajo, razen tega, da ni več spolnih hormonov in z njimi povezanega obnašanja kot je že razloženo zgoraj.

Lastniki morajo biti bolj pazljivi pri količini obrokov, še posebej, če pes nima dovolj fizične aktivnosti ali je že od prej nagnjen k debelosti.

Pri nekaterih pasmah (španjeli, setri, zlati prinašalci) se lahko po kastraciji pojavi izrazitejša rast dlake.

Večina lastnikov pa pri kastriranih psih opaža, da postanejo bolj navezani na lastnika, se držijo doma in so manj agresivni.

STERILIZACIJA PSICE

Sterilizacija je trajen način preprečevanja gonitvenih ciklusov in nezaželene brejosti pri psicah.

Zakaj

Seveda pa so pomembni tudi zdravstveni razlogi, saj sterilizirane psice nimajo težav z navidezno brejostjo, z vnetjem maternice, rakavimi tvorbami na jajčnikih in maternici. Zgodnja sterilizacija (pred prvo gonitvijo) pa tudi prepreči razvoj tumorjev na mlečni žlezi. Če psico steriliziramo pred prvo gonitvijo, je možnost pojava tumorjev na mlečni žlezi 0.05%, če jo po prvi gonitvi je 8% in če jo po drugi gonitvi, je možnost za pojav tumorjev mlečne žleze že 26%.

Kako poteka

Sterilizacija je kirurški poseg, ki poteka v splošni narkozi. Pri sterilizaciji se psički praviloma odstranijo jajčniki.

Pred samim posegom mora biti žival 12 ur teščca, da ne bi prišlo med narkozo do zapletov. Po popolnem kliničnem pregledu, anesteziist pogleda stanje srca in ožilja in glede na starost izbere ustrezno narkotično sredstvo.

Pri sterilizaciji mora kirurg odpreti trebušno votlino v dolžini nekaj centimetrov.

Pregleda stanje rodil in če ni tumorjev ali cist odstrani samo jajčnike. Če so na rodilih kakšne spremembe, je potrebno odstraniti jajčnike in maternico. Kirurg zašije trebušno steno in podkožje. V koži naredi intradermalni šiv, kar pomeni, da so šivi v koži in jih ni potrebno odstranjevati.

Starostna meja

Najbolj primeren čas je pri starosti približno 6 mesecev, lahko tudi prej, na vsak način pa se priporoča pred prvo gonitvijo. Z vsako gonitvijo se v mlečni žlezi pojavi določeno število celic, ki se pod vplivom hormonov pri naslednjem ciklusu lahko spremenijo v rakava obolenja mlečne žleze-tumor. Omejitve starosti, pri kateri lahko žival operiramo, načeloma ni. Nekateri lastniki samic se odločijo, da bodo imeli leglo ali dve in potem psico sterilizirali.

Kako je po sterilizaciji

Velikih sprememb v obnašanju živali lastniki ne opažajo, razen tega, da ni več spolnih hormonov in z njimi povezanega obnašanja.

Lastniki morate biti nekoliko bolj pazljivi pri količini obrokov, še posebej, če živali nimajo dovolj fizične aktivnosti ali pa so že od prej nagnjene k debelosti.

Pri nekaterih pasmah (španjeli, setri) se lahko po sterilizaciji pojavi izrazitejša rast dlake.

V zelo redkih primerih se pojavi urinarna inkontinenca, to je nehoteno uriniranje po kapljicah oziroma nesposobnost zadrževanja urina. V takem primeru mora psica dobivati posebna zdravila, ki ojačajo mišico zapiralko sečnice in preprečujejo inkontinenco.

Dolžina terapije je zelo različna.

Večina lastnikom pri operiranih živalih opaža, da postanejo bolj navezane na lastnika.

Cena sterilizacije

Zelo pomembno je da lastnik psice primerja stroške, ki lahko nastanejo zaradi nezaželene brejosti ali pa zdravstvenih težav, ki smo jih omenili zgoraj (navidezna brejost, gnojno vnetje maternice, rakave tvorbe, carski rez, pomoč pri porodu) s ceno sterilizacije.

Cena sterilizacije je odvisna od opremljenosti ambulante, kakovosti operativnega postopka in vrste anestezije, ki jo uporabimo med operacijo.

PRVA POMOČ

KAKO SE PRIBLIŽAMO POŠKODOVANEMU PSU

Poškodovanemu psu se približamo previdno. Najprej moramo zavarovati sebe in psu zavezati gobec, kajti pes lahko zaradi bolečine in strahu reagira drugače kot smo navajeni. Uporabimo navadni povoj ali mehak trak. Najprej naredimo zanko in jo psu nataknemo na gobec. Potem zavežemo konca psu pod gobcem in gremo za ušesa, naredimo vozal s pentljo, da lažje odvežemo. Psa, ki ima zavezan gobec ne smemo nikoli pustiti samega!

Gobca NE zavežemo, če ima pes poškodovan gobec, nos ali če ima težave z dihanjem.

KAKO PSA UMIRIMO

Psa umirimo lahko na več načinov. Najlažje ga bomo pregledali če bo ležal na boku. Večjega psa morata položiti dva človeka. Eden ga prime za oddaljeni nogi in ju potegne proti sebi, drugi pa psa podpre pod plečko in stegnom, da ne pade sunkovito na tla. Ko leži na boku, ga pomočnik drži za spodnji nogi nad komolcem in nad gležnjem. Srednje velikega psa lahko držimo tudi stoje.

ODPRTE POŠKODBE - RANE

Najpogostejše vrste rane pri spu so glede na nastanek:

- vreznine (najpogosteje na okončinah - šapah ali med prsti)
- vbodne (nevarnost globoke infekcije)
- ugrizne (velike poškodbe spodnjih tkiv)

Nevarnost ugriznih ran je

- na površini je rana(e) zelo majhna
- zaradi gibljivega podkožja je vedno velika poškodba spodnje ležečih tkiv (mišice, žile, živci, ovojnice, tetive)
- **VEDNO NUJNO K VETERINARJU DA RANO OCENI!**

OSKRBA RANE

Najprej moramo ustaviti krvavitev, odstraniti večje tujke in umazanijo, najbolje s blagim curkom vode.

Potem polijemo rano z vodno raztopino joda ali drugim razkužilom, ki mora biti brez alkohola.

Rano povijamo v treh slojih:

- na rano damo sterilno gazo
- na gazo damo vato in obložimo celotnen del, ki ga bomo povijal
- in potem povijemo s povojem. Dobro je uporabljati elastične samosprijemljive povoje (COBAN ali VETFLEX)
- **K VETERINARJU**

RANO, KI JE STARA DO 6 UR SE OBRAVNAVA KOT SVEŽA RANA!!!
DOKONČNO OBDELAVO RANE PREPUSTIMO VETERINARJU!!!

Literatura:

- O psih; Miroslav Zidar
- Lovska kinologija; mag. Marko Mali
- Kaj se dogaja z mojim psom; dr. Bruce Fogle
- Skripta KRP KZS Prva veterinarska pomoč psu; Katja Skulj